

Panu Halme^{1,2}, Annika Kangas³, Jonna Kangasoja⁴, Atte Komonen^{1,2}, Emma Luoma⁴, Raisa Mäkipää⁵ ja Sari Pynnönen⁵

Metsien kestävyysmuutosten tunnistamiseen tarvitaan yhteiset mittarit

Halme P., Kangas A., Kangasoja J., Komonen A., Luoma E., Mäkipää R., Pynnönen S. (2022). Metsien kestävyysmuutosten tunnistamiseen tarvitaan yhteiset mittarit. Metsätieteen aikakauskirja 2022-10686. Puheenvuoro. 2 s. <https://doi.org/10.14214/ma.10686>

Yhteystiedot ¹Jyväskylän yliopisto, Bio- ja ympäristötieteiden laitos, Jyväskylä ²Jyväskylän yliopisto, Resurssiviisautusyhteisö, Jyväskylä; ³Luonnonvarakeskus, Biotalous ja ympäristö, Joensuu; ⁴Akordi Oy, Helsinki; ⁵Luonnonvarakeskus, Biotalous ja ympäristö, Helsinki

Sähköposti panu.halme@jyu.fi

Hyväksytty 2.2.2022

Metsien käytön kestävydestä keskustellaan enemmän kuin koskaan. Keskustelusta puuttuu kuitenkin yhteinen näkemys siitä, mitä kestävyys on ja miten sitä mitataan. Siksi on vaikea löytää keinoja kestävämmän metsätalouden rakentamiseksi. Tätä jaettua näkemystä etsitään Jyväskylän yliopiston, Luonnonvarakeskuksen ja Akordin Argumenta-hankkeessa¹. Eri toimijoiden välisellä vuoropuhelulla pyritään löytämään päätöksentekoa helpottavaa yksiselitteistä ja toimijoiden kesken jaettua tietopohjaa – yhteisymmärrystä kestävyysmuutosten mittaamisesta.

Hankkeesta on nyt saatu ensimmäiset tulokset. Vuoden 2021 aikana metsätaloutta, metsäteollisuutta, metsäekologiaa, luonnonsuojelua ja metsien yhteiskunnallista ulottuvuutta yhteen tuonut 15 hengen työryhmä on kolmessa tapaamisessa rakentanut yhteistä käsitystä kestävyysmittareiden nykytilasta ja tavoiteltavasta tulevaisuudesta. Työryhmätyöskentelyä edelsi avoin seminaari, ja jatkossa kehitettyjä indikaattoreita ja mittareita testataan laajasti yhteistyössä metsäalan toimijoiden kanssa. Lähestymistapa oli uusi. Pienellä, mutta monialaisella keskustelijajoukolla oli mahdollista käsitellä kaikki ehdotetut kriteerit luottamuksellisessa ilmapiirissä ja ruotia niiden valintaperusteita, määrittelyä, mittaamista ja käyttökelpoisuutta perusteellisesti.

Työryhmä tunnisti kestävyysmuutosten kannalta tärkeimpien indikaattoreiden pääluokiksi vesistöjen, metsäluonnon ja ilmaston tilan, metsiä käyttävien terveyden ja hyvinvoinnin, talouden, sekä metsien käytön hyväksyttävyyden. Työskentelyn tuloksena syntyi noin sadan mahdollisen indikaattorin lista ja kriteeristö käyttökelpoisten mittarien jatkokehitystä varten. Moni periaatteellisesti hyvä kestävyysindikaattori arvioitiin lähes mahdottomaksi mitata.

Keskustelu kestävyysindikaattoreista ja mittareista koettiin merkitykselliseksi. Keskustelijat olivat samaa mieltä siitä, että tarvitaan nykyistä monipuolisempia mittareita. Tästä huolimatta näkemykset erosivat sen suhteen, millaisiin kestävyystavoitteisiin tulisi pyrkiä ja miten. Ryhmä rajasi oman keskustelunsa toteamalla, että metsien kestävyyttä koskevat tavoitteet ja niitä

edistävät ohjaukseen asetetaan poliittisen päätöksenteon tasolla. Käytännön tasolla tavoitteet toteutuvat joko metsissä tehtävinä toimenpiteinä tai niistä pidättäytymisenä. Kestävyysmittarit ovat käyttökelpoisia, jos niiden tuottaman tiedon avulla voidaan todentaa erilaisten ohjaukseen aiheuttama muutos ja toimijat pystyvät tämän tiedon nojalla arvioimaan ohjaukseen vaikuttavuutta suhteessa kestävyystavoitteisiin.

Osallistujilta kysyttiin viimeisen tapaamisen jälkeen, millainen kokemus työskentelyyn osallistuminen oli. Sitoutuminen riittävän pienen ryhmän tavoitteelliseen keskustelujen jatkumoon koettiin merkitykselliseksi. Useampi mainitsi, että vasta kolmannen työpajan keskustelujen myötä saatiin muotoiltua lähtötilanteeseen nähden uudenlaisia yhteisiä kantoja ja että oma ymmärrys aiheesta syveni ja laajeni.

Osallistajat kokivat oppineensa metsien käytön indikaattoreiden kehittämisestä ja metsien käytön vaikutuksista yhteiskunnan eri tasoilla. Yksi osallistuja vastasi: “Kyllä opin. Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys on vielä vaikeampi konkretisoida metsien käytön tasolle kuin etukäteen kuvittelin. Tunteet ja arvot ovat iso osa niitä.”

Vuonna 2022 indikaattorien kehittämistä jatketaan tutkijoiden ja metsäalan toimijoiden vuoropuheluna. Tavoitteena on operationalisoida hankkeessa syntyvät mittarit sillä tavalla, että ne on mahdollista liittää osaksi olemassa olevia suunnittelu- ja seurantajärjestelmiä.

ⁱ “Kohti yhteisymmärrystä metsien käytön kestävyysmuutoksista” on Suomen Kulttuurirahaston rahoittama Argumenta-hanke. Hanketta toteuttavat Jyväskylän yliopisto, Luonnonvarakeskus sekä Akordi Oy. Hanke alkoi toukokuussa 2021 avoimella webinaarilla, ja se jatkuu kevääseen 2023 saakka. <https://www.jyu.fi/fi/tutkimus/think>.

Hankkeen johtajat:

Panu Halme, yliopistonlehtori, Jyväskylän yliopisto,

panu.halme@jyu.fi, puhelin 0408054945,

Annika Kangas, tutkimusprofessori, Luonnonvarakeskus,

annika.kangas@luke.fi, puhelin 0295322461.